

**FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ
A BIBLIOTECARILOR BȘ USARB ÎN CONDIȚII
DE CRIZĂ PANDEMICĂ**

**CONTINUING PROFESSIONAL TRAINING OF SL USARB LIBRARIANS
IN CONDITIONS OF PANDEMIC CRISIS**

Angela HABAȘESCU¹, Olga DASCAL²

Abstract: În acest articol este evidențiat rolul formării profesionale în activitatea bibliotecarilor BȘ USARB. Sunt descrise acțiunile de formarea profesională continuă a bibliotecarilor BȘ USARB în perioada de criză pandemică și este evaluat aportul lor în perfecționarea activității profesionale.

Cuvinte-chee: formare profesională continuă, criză pandemică, activități de formare online

Abstract: This article highlights the role of continuing professional development training in the University Library, the actions of librarians during the pandemic crisis and the evaluation of their contribution on professional development.

Keywords: continuing professional development training, pandemic crisis, online training activities

Formarea profesională continuă are drept scop dezvoltarea generală a personalității, sprijinirea și asimilarea valorilor culturale, științifice, naționale și universale, actualizarea cunoștințelor sau obținerea de noi cunoștințe. Epoca digitală și apariția Internetului au adus schimbări mari în toate direcțiile de dezvoltare, inclusiv, în aspectul dezvoltării competențelor profesionale ale bibliotecarului, devenit astăzi un agent al informației, un cyber-bibliotecar. Bibliotecarii secolului XXI sunt motivați să-și formeze noi abilități cu care se integrează în cerințele și paradigma revoluției online, ce schimbă radical atât relația cu utilizatorii cât și imaginea bibliotecarului în ansamblu. Este elementul prioritar care asigură efectiv succesul unei instituții, or, cele mai bune servicii bibliotecare depind de buna pregătire și instruirea continuă a personalului acesteia.

Creșterea capacității instituționale se bazează pe augmentarea capacității personalului instituției. În conformitate cu art. 26-27 ale Legii cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017, biblioteca este obligată să asigure Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci prin educație non-formală și informală cu alocarea pentru aceasta mijloace financiare la cotele prevăzute de Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003 [5].

¹ Bibliotecară, Secția de Relații cu publicul, Biblioteca Științifică USARB, angelahabasescu@gmail.com

² Bibliotecară, Mediateca, Biblioteca Științifică USARB, dascal.olga@mail.ru

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

Pandemia COVID-19, calificată ca unul dintre cele mai perturbatoare evenimente globale din istoria recentă, a zguduit din temelii întreaga lume. Izolarea fizică și socială a impulsionat brutal apropierea virtuală și a împins lumea în adâncul viitorului pentru care nimeni nu era pregătit. Toate activitățile care necesită interacțiunea umană au fost grav afectate de condițiile impuse de pandemie.

În primavara anului 2020 BȘ USARB și-a transferat activitatea în mediul online, asigurând necesitățile informaționale ale utilizatorilor de la distanță prin intermediul resurselor electronice disponibile. Biblioteca Științifică a fost nevoită să se adapteze, să se regrupeze și să realinieze munca sa foarte rapid. Odată cu închiderea bibliotecilor ca spații fizice, bibliotecarii universitari au investit mai mult în dezvoltarea profesională, în special în însușirea aplicațiilor noi, recomandate pentru instruirea online. Biblioteca Științifică USARB, instituție inovatoare, suport pentru educație, cercetare și învățare continuă, s-a aliniat tendințelor mondiale pentru acordarea serviciilor infobibliotecare modernizate, crearea spațiului informațional unic pentru mediul academic din Republica Moldova.

În anii precedenți pandemiei, devenise deja o tradiție în Bibliotecă de a organiza în luna iunie Școala de Vară pentru bibliotecarii BȘ USARB. Formatori erau bibliotecari, participanți la mai multe proiecte implementate în Biblioteca Științifică USARB: Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat cu 18 biblioteci universitare din Republica Moldova, Universitatea din Bergen, Norvegia și Universitatea Transilvania din Brașov, România; LNSS, MISISQ, Educația Mediatică IREX-EUROPE, TEACH ME.

Astfel, în anul 2018, la Școala de Vară au fost promovate 13 ședințe (26 ore academice) pentru 24 de formabili, în anul 2019 – 35 de bibliotecari și-au modernizat competențele digitale, mediatice, fiind implicați în studierea și aplicarea produselor informaționale moderne în cadrul a 20 de subiecte.

În anul 2020, an de criză pandemică, se atestă un număr mai mic de instruire profesională. Școala de Vară nu și-a desfășurat activitățile. Ca urmare, cantitatea acțiunilor/orelor de instruire profesională continuă a bibliotecarilor a scăzut, mai ales, în primele luni după revenirea bibliotecarilor, din zilele de carantină, la servirea obișnuită a utilizatorilor. 17 bibliotecari pe parcursul anului 2020 au participat la acțiuni de instruire formală, realizate de alte instituții autorizate/acreditate și 37 bibliotecari au participat la 26 acțiuni de instruire non-formală (stagii, cursuri, vizite de documentare, webinare, workshopuri și traininguri), organizate de biblioteci, centre de formare, în cadrul proiectelor naționale/internaționale și instituționale (Diagrama 1).

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

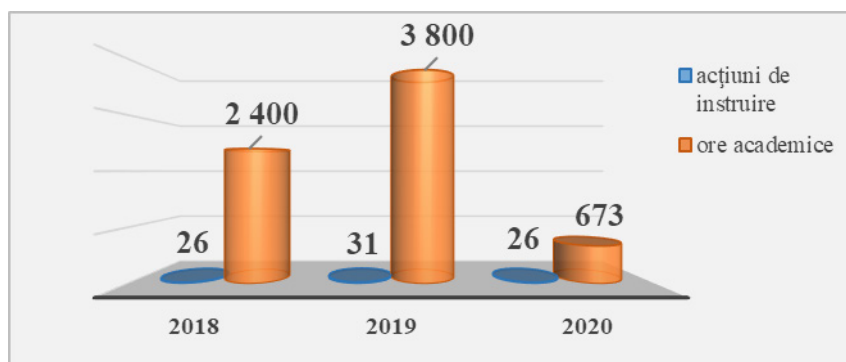

Diagrama 1. Formarea profesională continuă în BȘ USARB anii 2018-2020

Sarcina prioritară a bibliotecarilor după întoarcere din carantină a devenit satisfacerea și mai desăvârșită a cerințelor informaționale ale utilizatorilor bibliotecii. Ținând cont de faptul că o parte din personalul bibliotecar a fost implicat în Admiterea la studii 2020/2021 în USARB, activitatea de formare profesională continuă a fost reluat în lunile de toamnă. Perioada de criză pandemică a impus înlocuirea întrunirilor profesionale față în față cu noi forme de educație profesională continuă, bazate pe tehnologii informaționale, instruirii online.

„Procesul de învățare profesională a personalului de specialitate din biblioteci nu a fost stopat, ba chiar acesta a devenit prioritate în perioada de criză, provocată de starea de urgență.” [4]. În această perioadă bibliotecarii au fost instruiți la diverse întruniri profesionale prin aplicația Zoom, Google Meet, etc. În a doua jumătate a anului 2020 bibliotecarii universitari bălțeni au participat la evenimentul Național NI4OS-Europe de Formare privind Consolidarea Capacităților în Domeniul Științei Deschise pentru Moldova, care s-a desfășurat online pe platforma NI4OS-Europe, eveniment organizat de Asociația Rețelei de Cercetare și Educație din Moldova (Research and Educational Networking Association of Moldova – RENAM), partenerul proiectului NI4OS-Europe (24 septembrie 2020) și la alte ateliere/traininguri profesionale online:

- „Servicii de referințe: definiții, organizare, conținut, evidență”, desfășurat în data de 21 octombrie 2020, instruire organizată de către Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, BNRM;
- Seminarul cu tema „Marketingul lecturii”, susținut de către dna Tatiana Ciocoi, dr. habilitat, profesor universitar. Organizatori: Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova;
- Trainingul profesional online, din 17 noiembrie 2020 „Servicii de împrumut de documente: definiții, standardizare, conținut”, organizat de BNRM;
- Atelierul profesional online privind *Regulamentul de evaluare a biblio-*

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

tecilor (19 noiembrie 2020);

- Seminarul online privind *Proiectul Știința Deschisă a Rusiei* din 3-4 decembrie 2020, sprijinit de Fundația Prezidențială Grants. Organizator - Consorțiul Național de Informații Electronice (NP „NEICON”);
- *Statistica și evaluarea activității de bibliotecă*, organizat de Centrul de Formare Profesională Continuă, BNRM (10 decembrie 2020).

Accesul Deschis este o mișcare globală de nivel mondial, ce urmărește scopul de a beneficia de conținutul informațional internațional și de a asigura crearea și distribuirea conținutului local. Pentru promovarea unei noi paradigme a accesului deschis și pentru a oferi mai multe beneficii științei și societății, Consorțiul REM, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova în colaborare cu Departamentul Comunicare și Teoria Informării al Facultății Jurnalism și Științe ale Comunicării USM și Biblioteca Științifică a ASEM au organizat Masa rotundă online „Accesul Deschis – construirea echității structurale și a incluziunii” care a avut loc la 21 octombrie 2020. A fost un eveniment, parte componentă a Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis 2020 (Open Access Week), la a XIII-a ediție.

La Masa rotundă au fost discutate problemele actuale ale Accesului Deschis și împărtășite experiențele bibliotecilor privind organizarea la distanță a serviciilor informaționale și a accesului la resurse pe timpul crizei pandemice. La eveniment au participat 92 persoane pe platforma ZOOM, inclusiv și bibliotecarii BȘ USARB, care au comunicat despre „[Resurse și servicii informaționale on-line oferite în condițiile pandemiei de COVID-19](#)”. Această activitate a fost urmărită live pe pagina Facebook a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova de către peste 2000 de vizitatori. La inaugurarea mesei rotunde au fost rostite mesaje de salut din partea Elenei PINTILEI, Director, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Președinte ABRM și Silviei GHINCULOV, dr., Director, Biblioteca Științifică a ASEM, Președinte REM.

Tot în toamna anului 2020, bibliotecarii bălțeni au participat la mai multe acțiuni de formare și instruire non-formală, organizate de biblioteci, centre de formare, în cadrul proiectelor naționale și internaționale: webinarul de studiu și documentare: *EIFL perfecționare profesională online*, Conferința zonală online cu genericul *Biblioteca anului 2020: consolidare, interconectare, participare*, video-simpozionul național cu participare internațională „*Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc*”, ediția a IV-a, Suceava, etc.. Astfel de oportunități de dezvoltare continuă a competențelor personalului de specialitate ajută bibliotecarii bălțeni să facă față exigențelor acestei perioade dificile.

Încă la finele anului 2018 pe siteul Bibliotecii a fost plasată informația pentru membrii comunității academice USARB <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/541-access-ipr-books>, prin care aceștea au fost invitați să

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

utilizeze, în cea mai mare măsură, serviciile oferite de *Sistemul electronic pentru biblioteci IPR BOOKS* <http://www.iprbookshop.ru/> până în 26.02.2019.

Platforma IPR Books, furnizor important de conținut digital pentru

instituții de învățământ superior și biblioteci universitare, contribuie la formarea continuă a specialiștilor din mai multe domenii: pe portal este furnizată o gamă largă de soluții care permit învățarea continuă și îmbunătățirea performanțelor profesionale ale cercetătorilor, studenților și bibliotecarilor. Bibliotecarii

BȘ USARB au beneficiat de posibilități de instruire și materiale educaționale suplimentare pentru a iniția utilizatorii în utilizarea produsului științifico-practic oferit de această platformă. Urmărind temele propuse pentru cursuri, webinare sau training-uri ce vizează unele dintre domeniile esențiale ale activității platformei, accesul gratuit pentru Biblioteca universitară a fost prelungit până la 09.04.2022.

График вебинаров 2019					
Гипер Editare Alișați Inserate Formatare Date Instrumente Suplimente Аjudor					
100%					
Нужно для визуализации					
А	В	С	Д	Е	И
18	19	20	21	22	
Вебинар по РКМ: Методика работы с учебным пособием "Введение в магистерскую программу" Ведущий: Т. В. Васильева	Преимущества создания единого электронного образовательного ресурса (ЭОР) для учебных заведений на платформе ЭСБ IPR BOOKS	Новые возможности ЭСБ IPR BOOKS для учреждений среднего профессионального образования	Еженедельный обучающий вебинар "Возможности ЭСБ IPR BOOKS" для новых пользователей	Эффективные решения Группы IPR MEDIA для цифрового образования. Итоги 2018 по развитию на 2019	
15:00-16:00 (мск)	14:00-15:00 (мск)	11:00-12:00 (мск)	11:00-12:00 (мск)	11:00-12:00 (мск)	
РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	
25	26	27	28	1	
	Вебинар для преподавателей: Как автоматически сформировать рабочую программу дисциплины? Новый модуль РПД в ЭСБ IPR BOOKS	Вебинар для сотрудников библиотек: Новый модуль РПД в ЭСБ IPR BOOKS - оперативный сервис актуализации рабочих программ дисциплин вуза	Еженедельный обучающий вебинар "Возможности ЭСБ IPR BOOKS"	Новые контакты в IPR BOOKS	
	15:00-16:00 (мск)	11:00-12:00 (мск)	15:00-16:00 (мск)	11:00-12:00 (мск)	
	РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	РЕГИСТРАЦИЯ	

În anul 2021 procesul de formare profesională continuă online a bibliotecarilor BȘ USARB a demarat cu studierea subiectelor din manualul practic „Biblioteconomie și Științe ale Informării” (Chișinău, 2020), lucrare coordonată de Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Acțiunile de instruire ale bibliotecarilor BȘ USARB se desfășoară online conform programului prestabilit pentru anul curent. Bibliotecarii universitari bălțeni au mai participat la activități de formare profesională continuă la nivel național și internațional, printre care putem menționa:

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

- Trainingul online, din 3 martie 2021, *Bibliotecarul – formator al competențelor de lectură critică*, organizat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării;
- Trainingul online „*Utilizarea Licențelor Creative Commons: cerințe, avantaje, oportunități*”, organizat de Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (10.03.2021);
- Atelierul de printare 3D „*Serviciu de sprijin pentru imprimare 3D pentru cetățenii inovativi*”, organizat în cadrul ERASMUS+ Parteneriate strategice pentru învățământul superior de către Prof. univ., dr. ing., dr. marketing Angela Repanovici, Universitatea Transilvania din Brașov, România (12.03.2021);
- Webinarul cu tema „*Aspecte privind evaluarea revistelor în Republica Moldova*”, organizat de Direcția evaluare în cercetare și inovare a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) (15.04.2021);

Importanța formării continue este dictată de necesitatea reactualizării cunoștințelor și a competențelor profesionale, prevenirea efectelor evoluției tehnologice și necesitatea creșterii calității actului educațional din perspectiva adaptării la nevoile societății actuale. Schimbările tot mai dese obligă la o adaptare rapidă la situații profesionale tot mai diverse și mai provocatoare. Astfel, fiecare persoană, activă profesional, trebuie să se specializeze pe mai multe arii din domeniul său de activitate.

Pentru a putea reacționa la ritmul schimbător al cerințelor timpului, bibliotecarii au nevoie de un suport adecvat și de posibilitatea de a urma activități de formare continuă, în cadrul cărora ar putea să-și formeze competențe de învățare pe tot parcursul vieții. Conform analizei SWOT din [Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Științifice USARB pe anii 2017-2022](#) principalele oportunități sunt: formarea profesională continuă și recalificarea personalului, diversificarea formelor și metodelor de instruire a personalului de specialitate în condițiile dezvoltării vertiginoase a societății informaționale, globalizării și integrării informaționale, diversificării serviciilor informaționale, etc.

În sprijinul perfecționării profesionale a bibliotecarilor bălțeni în anul 2020 a fost elaborată *Politica de Formare Profesională Continuă a personalului de specialitate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți*, ce propune o abordare integră și coerentă a sistemului de formare profesională continuă a personalului de specialitate.

Biblioteca Științifică USARB a creat un sistem de comunicare profesională, cu utilizarea instrumentelor Web 3.0, la perfecționarea căruia se lucrează permanent. Resursele pot fi folosite ca bază pentru comunicarea profesională virtuală. Seturi de instrumente Web 3.0 puse la dispoziția bibliotecarilor include:

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

Site-ul Biblioteca Științifică USARB (<http://libruniv.usarb.md>), rubrica „Cercetare” și „Despre Noi” dedicat bibliotecarilor pe pagina web a Bibliotecii;

Blogul Profesional (<https://bsusarbprofesional.blogspot.com/>), unde sunt plasate informații utile, informații legate de experiența bibliotecilor, evenimente importante din activitatea bibliotecilor, publicații de specialitate etc.;

Blogul Centrului Biblioteconomic Departamental (<https://cbdbsusarb.blogspot.com/>);

Conturi pe Facebook, Slideshare, Scribd, LinkedIn, etc [6].

Prin formarea profesională se urmărește dezvoltarea unor capacități noi, îmbunătățirea capacităților existente, acumularea de cunoștințe profesionale suplimentare formării de bază. Pentru a face față provocărilor lumii contemporane, bibliotecarii trebuie să învețe continuu, în mod adecvat, rapid și eficient, inovativ, valorificându-și la maxim potențialul de care dispun. Formarea continuă devine o necesitate permanentă indiferent de domeniul profesional și de nivelul pregătirii.

Concluzii

Formarea continuă a bibliotecarilor, care la rândul ei, asigură o servire impecabilă a utilizatorilor, are impact pozitiv asupra procesului didactic și de cercetare prin:

- instalarea profesionalismului în domeniu;
- contribuția la realizarea schimbărilor din domeniul de activitate;
- valorificarea analitico-sintetică a noilor conținuturi informaționale și educaționale;
- implementarea noilor strategii și tehnologii;
- promovarea culturii informației;
- asigurarea ambianței adecvate prin diversificarea metodelor de informare, instruire și cercetare ,
- participarea la colaborare și parteneriatul profesional.

Bibliotecarii BȘ USARB chiar și în situații dificile, provocate de criza pandemică, au identificat noi posibilități de dezvoltare continuă a competențelor profesionale. Putem spune cu certitudine că formarea profesională online își are beneficiile sale:

- numărul de participanți la activitățile de formare este cu mult mai mare, pot participa mai mulți formabili din localități diferite (indiferent de distanța la care se află);
- economie de surse financiare pentru deplasări;
- posibilități de participare la activități de instruire profesională de toate nivelurile.

Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2018*. Bălți, 2019, pp. 120-131.
2. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2019*. Bălți, 2020, pp. 101-111.
3. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2020*. Bălți, 2021, 230 p.
4. CORGHENCI, Ludmila. Bibliotecarii răspund crizei provocate de pandemia COVID - 19 prin dezvoltarea competențelor profesionale. In: *Univers Pedagogic Pro*. 2020, 15 oct. (nr. 36), p. 8
5. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, pp. 140-147.
6. *Politica de Formare Profesională Continuă a personalului de specialitate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți*. Bălți, 2020, 14 p.
7. *Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Științifice USARB pe anii 2017-2022*. Bălți, 2017, pp. 19-22.
8. ȚURCAN, Nelly. *Nevoile de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile din Republica Moldova* [online] [citată 14 februarie 2021]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2680>;